

Dookoła świata i jeszcze dalej...

Twoje cele

- poznasz reguły pisowni nazw geograficznych,
- uzasadnisz pisownię wyrazów z trudnościami ortograficznymi,
- zastosujesz poznane reguły pisowni nazw geograficznych w praktyce.

Czy wiesz, że...?

Nazwy geograficzne są nieustannie obiektem zainteresowań językoznawców, historyków, dziennikarzy oraz podróżników. Mogą intrygować, np. niecodziennym lub zabawnym zestawieniem słów - **Złe Mięso** lub **Piećło Dolne**. Mogą także zadziwiać. Na przykład najdłuższą w języku polskim nazwę nosi położona w województwie mazowieckim miejscowość **Sobienie Kiełczewskie Pierwsze** - aż 30 liter. Jest to jednak zbyt mało, aby znaleźć się w [Księdze rekordów Guinnessa](#), albowiem najwięcej liter - 85 - zawiera nazwa wzgórza położonego w Nowej Zelandii:

Taumatawhakatangihangakoauauotamateaturipukakapikimaungahoronuk

upokaiwhenuakitanatahu. W dosłownym tłumaczeniu oznacza ona szczyt wzgórza, gdzie Tamatea, mężczyzna o wielkich kolanach, zdobywca gór, pożeracz ziemi i podróżnik, grał na flecie dla swojej ukochanej.

Więcej informacji i ćwiczeń dotyczących tego zagadnienia znajdziesz w lekcji

[Wakacyjne opowieści.](#)

Polecenie 1

Wymień znane ci zabawne nazwy miejsc lub miejscowości. Możesz odwołać się do ulubionych książek lub filmów.

Ćwiczenie 1

Do podanych reguł ortograficznych przyporządkuj odpowiednio zapisaną nazwę geograficzną.

Wielką literą piszemy: nazwy planet, kontynentów, gór, dolin, pustyni, wysp.

Wielką literą piszemy: nazwy oceanów, mórz, zatok, zalewów, jezior i rzek.

Wielką literą piszemy: nazwy krajów, regionów, stanów.

Wielką literą piszemy: nazwy ulic, placów, zabytków, budowli.

Wielką literą piszemy: nazwy miast, wsi, dzielnic, osiedli.

Wielką literą piszemy: nazwy mieszkańców planet i kontynentów.

Pomorzanin

Sopot

Morskie Oko

ul. Wojska Polskiego

Pacyfik

Afryka

Osiedle Błękitne

Mazowsze

Rosjanin

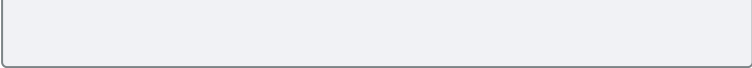
plac Inwalidów

Chiny

Sahara

Europejczyk

Marsjanin

Wielką literą piszemy: nazwy mieszkańców krajów
i regionów.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 2

Do podanych reguł ortograficznych przyporządkuj odpowiednio zapisaną nazwę.

Małą literą piszemy: nazwy mieszkańców miast i wsi.

ulica Piękna

ciastka amerykańki

aleja Grunwaldzka

Małą literą piszemy: nazwy mieszkańców dzielnic i osiedli.

województwo warmińsko-mazurskie

żoliborzanin

grypa hiszpanka

kontynent afrykański

Małą literą piszemy: rzeczowniki pospolite typu ulica, aleja, plac.

warszawiak

mokotowianin

krakowianin

Małą literą piszemy: przymiotniki utworzone od geograficznych nazw własnych.

Małą literą piszemy: rzeczowniki pospolite utworzone od nazw własnych mieszkańców i nazw geograficznych.

Polecenie 2

Opisz swoje miejsce zamieszkania, używając nazw geograficznych.

Ćwiczenie 3

Uzupełnij związki frazeologiczne brakującymi nazwami geograficznymi.

Odkryć – dochodzić do wniosków, ustaleń, które dla wszystkich są oczywiste.

Nie od razu zbudowano – osiągnięcie czegoś wymaga czasu i cierpliwości.

Zawracać kijem – próbować działać, ale z mizernym skutkiem, wysilać się nadaremno.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 4

Przyjrzyj się poniższej mapie, a następnie wypisz, przestrzegając poprawności ortograficznej:

- po trzy nazwy: ulic, budynków oraz miejsc,
- po dwie nazwy: parków oraz osiedli,
- po jednej nazwie: rzeki, ronda, stawu, rezerwatu oraz placu.

Źródło: vecteezy, domena publiczna.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 5

Do podanych poniżej nazw państw dopisz ich stolice, a następnie od nazwy stolicy utwórz nazwę mieszkańca.

Państwo	Stolica	Mieszkaniec stolicy
Polska	Warszawa	warszawianin
Grecja	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Niemcy	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Francja	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Rosja	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Anglia	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 6

Ułóż podane niżej nazwy kontynentów w kolejności alfabetycznej.

Antarktyda

Azja

Australia

Ameryka Północna

Ameryka Południowa

Europa

Afryka

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 7

W każdym z poniższych zestawów zaznacz jedną niepasującą do pozostałych nazwę, czyli określającą inną kategorię obiektów geograficznych.

Alpy

Bieszczady

Bałtyk

Tatry

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Odra

Tamiza

Śnieżka

Warta

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Małopolska

Zakopane

Mazowsze

Kaszuby

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 8

Uzupełnij poniższą tabelę przykładowymi nazwami państw i miast zaczynającymi się od podanych liter.

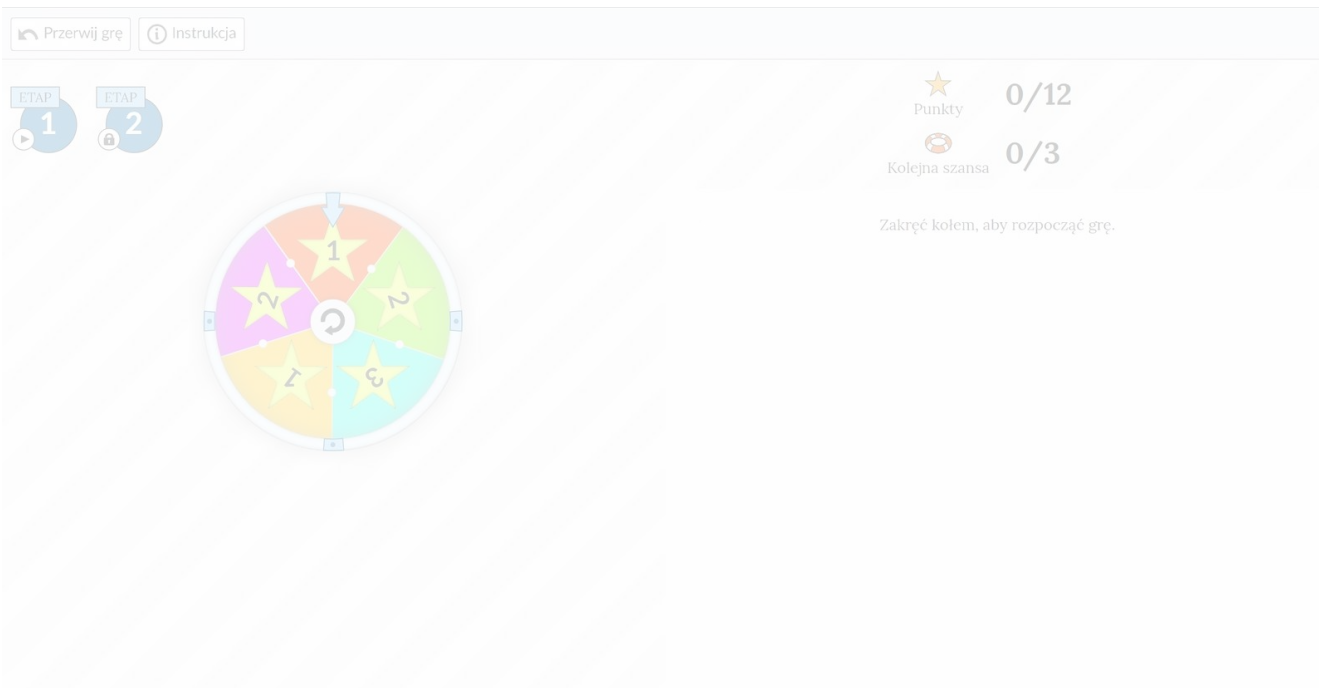
Pierwsza litera	Państwo	Miasto
D	<input type="text"/>	<input type="text"/>
K	<input type="text"/>	<input type="text"/>
M	<input type="text"/>	<input type="text"/>
S	<input type="text"/>	<input type="text"/>
W	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 3

Napisz list do przyjaciela, w którym opisziesz swoje wymarzone wakacje. Postaraj się zawrzeć w nim nazwy: państw, miast, regionów, ulic, rzek, jezior, gór, mórz czy oceanów.

Gra edukacyjna

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D1GtpBaLZ>

Gra interaktywna utrwalająca pisownię nazw geograficznych

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 4

Wypisz z gry edukacyjnej trzy nazwy, które były dla ciebie najbardziej problematyczne w zapisie i ułóż z nimi zdania.

Polecenie 5

Wykorzystując nazwy geograficzne pojawiające się w grze, ułóż krzyżówkę do hasła „podróż”.

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 6

Ułóż zabawny krótki wierszyk, w którym wykorzystasz co najmniej 5 nazw geograficznych, które zostały użyte w grze.

Słownik

Księga rekordów Guinnessa

znana na całym świecie prestiżowa publikacja zawierająca udokumentowane rekordy świata, zarówno naturalne, jak i osiągnięte przez ludzi, wydawcą jest firma Guinness [czyt. ginnes]

Notatnik

Bibliografia

Częścikowie A., J., (2012), *Ortografia, co do głowy trafia*, Gdańsk: Wydawnictwo Harmonia.